
XUDC 657.4: 69.05

JEL classification: L74, M41, M42

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.03.101>

Василь ДЕРІЙ,

доктор економічних наук, професор,
кафедра обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46009, Україна,
e-mail: v.derii@wunu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3600-4121>

Ростислав РОМАНІВ,

кандидат економічних наук, доцент,
кафедра обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46009, Україна,
e-mail: rwr.rom@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0118-2865

Марія ГУМЕННА-ДЕРІЙ,

кандидат економічних наук, докторантка,
кафедра обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46009, Україна,
e-mail: m.derii@wunu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0901-0080>

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ ПРО МШП, МНМА У БУДІВНИЦТВІ: СТАНДАРТИ ВІДОБРАЖЕННЯ, ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ

Дерій В., Романів Р., Гуменна-Дерій М. Облік і звітність про МШП, МНМА у будівництві: стандарти відображення, проблеми ідентифікації та організації. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 3. С. 101–122. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.03.101>

Derii, V., Romaniv R., Gumenna-Derii, M. (2022). Oblik i zvitnist pro MShP, MNMA u budivnytstvi: standarty vidobrazhennia, problemy identyfikatsii ta organizatsii [Accounting and reporting on L-VPI, L-VN-CMA in construction: display standards, identification and organization issues]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 3, 101–122. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.03.101>

Анотація

Вступ. У будівельних підприємствах є сотні видів та тисячі назв МШП і МНМА, які потребують більш детального дослідження та значного зменшення витрат

© Василь Дерій, Ростислав Романів, Марія Гуменна-Дерій, 2022.

від покупця до виробничого споживання на конкретному об'єкті будівництва. Для кожного будівельного підприємства важливо не допустити втрат цих предметів і активів під час їх придбання, транспортування, приймання-передавання, зберігання, а також систематично контролювати рівень витрат на них, збільшувати тривалість їхнього використання та забезпечувати оптимальні обсяги виробничого споживання під час бізнес-процесів у будівництві. Це дає нам підстави стверджувати, що тема нашого дослідження актуальна та заслуговує на увагу.

Мета. Мета статті – аналіз наукових статей, присвячених проблемам обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів у будівництві, напрямкам їхнього вирішення, та вироблення власної думки і пропозицій авторів щодо вирішення цих проблем.

Методи. Під час дослідження цієї теми застосовано такі методи: монографічний – з метою вивчення літературних джерел з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів у будівництві; нормативно-правового забезпечення – з метою характеристики генезису та нинішнього стану законодавства у сфері бухгалтерського обліку запасів та основних засобів підприємств; графічний – для встановлення взаємозв'язків між ними і МШП та МНМА у будівельних підприємствах України і т. д.

Результати. У положеннях Наказу підприємства «Про облікову політику підприємства» треба було б більше уваги приділити малоцінним і швидкозношуваним предметам, малоцінним необоротним матеріальним активам, а для їхнього переліку в підприємстві загалом та його структурних підрозділах – відвести 2-3 додатки. В Україні доцільно запровадити або окремий П(с)БО з обліку МШП і МНМА, або Методичні рекомендації чи Положення з бухгалтерського обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів. У «Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку запасів» малоцінним та швидкозношуваним предметам, малоцінним необоротним матеріальним активам варто присвятити цілий розділ, як це зроблено щодо тари («Особливості обліку тари»). На практиці до малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів часто ставляться легковажно та недостатньо контролюють умови їхнього зберігання та збереження як на складах підприємств, так і в виробничих підрозділах. Внаслідок цього підприємства втрачають десятки, сотні тисяч гривень, а деколи значно більше. Нюанси, що виникають на практиці щодо господарських операцій навколо тріади «МШП – МНМА – основні засоби», створюють для бухгалтерів чимало сумнівів та пересторог, що не сприяють позитивному мікроклімату в бухгалтерії підприємства. Необхідно проводити вчасне документальне оформлення всіх операцій руху матеріальних цінностей та контроль за ними, у т. ч. контроль за дотриманням норм використання різних видів і назв малоцінних та швидкозношуваних предметів, зокрема: спецодягу (костюми бавовняні, брезентові, гумові; комбінезони; ватні куртки і штани; гумові чоботи; сигнальні жилети), господарського інвентарю (відра, лопати, граблі, мітли, совки), інструментів (пилки, ножиці, молотки, лещата, пасатижі, ножові полотна, ключі, викрутки), канцелярських товарів (друкарський папір, скрепки, кнопки, кулькові

ручки, олівці, лінійки), офісних меблів (письмові столи, комп'ютерні столи, офісні шафи, стільці та крісла), засоби індивідуального захисту (ЗІЗ: респіратори, марлеві маски, гумові і полотняні рукавиці, захисні окуляри, шоломи, каски) тощо.

Перспективи. В перспективі необхідно поглиблювати та розширювати дослідження з питань обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів підприємств у напрямку конкретизації за формами власності, організаційно-правовими формами, видами економічної діяльності з урахуванням зарубіжного й українського досвіду щодо цього питання, а також дослідження можливостей суттєвого зменшення витрат на ці види матеріальних ресурсів, насамперед через посилення заходів щодо їх збереження, раціонального та багаторазового використання.

Ключові слова: бізнес-процеси, будівництво, проблеми обліку, звітність, МСФЗ, економічний контроль, малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА), матеріально-технічні витрати, напрямки вирішення проблем.

Формули: 0; рис. 1; табл. 1; бібл. 27.

Vasyl DERII,

Ds. (Economics), Professor,
Department of Accounting and Taxation,
West Ukrainian National University,
11a Lvivska street, Ternopil, 46009, Ukraine,
e-mail: v.derii@wunu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3600-4121>

Rostyslav ROMANIV,

PhD. (Economics), Associate Professor,
Department of Accounting and Taxation,
West Ukrainian National University,
11a Lvivska street, Ternopil, 46009, Ukraine,
e-mail: rvr.rom@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0118-2865

Maria GUMENNA-DERII,

PhD. (Economics), Doctoral student,
Department of Accounting and Taxation,
West Ukrainian National University,
11a Lvivska street, Ternopil, 46009, Ukraine,
e-mail: m.derii@wunu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0901-0080>

**ACCOUNTING AND REPORTING ON LOW-VALUE AND PERISHABLE
ITEMS (LVPI), LOW-VALUE NON-CURRENT TANGIBLE ASSETS (LVNTA) IN
CONSTRUCTION: DISPLAY STANDARDS, PROBLEMS OF IDENTIFICATION
AND ORGANIZATION**

Abstract

Introduction. In construction enterprises are hundreds of types and thousands of names of low-value and perishable items (LVPI) and low-value non-current tangible assets (LVNTA), which require a more detailed study and a significant reduction of costs from the buyer to production consumption at a specific construction site. For every construction enterprise, it's important to prevent the loss of these items and assets during their acquisition, transportation, acceptance-handover, storage, as well as to systematically control the level of costs for them, increase the duration of their use, and ensure optimal volumes of production consumption during business processes in construction. This gives us reason to claim that the topic of our research is relevant and deserves attention.

Purpose. The purpose of the article is the analysis of scientific articles devoted to the problems of accounting for LVPI and LVNTA in construction, directions for their solution, and the development of the authors' own opinion and proposals for solving these problems.

Method (methodology). During the study of this topic, the following methods were applied: monographic - for the purpose of studying literary sources on the accounting of LVPI and LVNTA in construction; regulatory and legal support - for the purpose of characterizing the genesis and current state of legislation in the field of accounting for stocks and fixed assets of enterprises; graphic - to establish the existing relationships between them and LVPI and LVNTA in construction enterprises of Ukraine, etc.

Results. In a number of provisions of the Order of the enterprise "On the accounting policy of the enterprise", more attention should be paid to LVPI and LVNTA, and for their list in the enterprise in general and its structural subdivisions, 2-3 appendices should be allocated. In Ukraine, it is expedient to introduce either a separate Ukrainian national standards on the accounting of LVPI and LVNTA, or Methodical recommendations or Regulations on the accounting of LVPI and LVNTA. In the "Methodical recommendations for inventory accounting", a whole section should be devoted to LVPI and LVNTA, as it was once done in relation to containers ("Peculiarities of container accounting"). In practice, LVPI and LVNTA are often treated with a certain frivolity and the conditions of their storage and preservation are not sufficiently controlled both in the warehouses of enterprises and in production units. As a result, enterprises lose tens, hundreds of thousands of hryvnias, and sometimes much more. The nuances that arise in practice regarding business operations around the triad "LVPI and LVNTA and fixed assets" create a lot of doubts and cautions for accountants, which don't contribute to a positive microclimate in the company's accounting department. It is necessary to carry out timely documentation of all operations of the movement of material values and control over them, including control over compliance with the norms of the use of various types and names of LVPI, in particular: overalls (cotton, tarpaulin, rubber suits; overalls; cotton jackets and pants; rubber boots; signal vests), household equipment (buckets, shovels, rakes, brooms, scoops), tools (saws, scissors, hammers, vices, pliers, knives) canvases, keys, screwdrivers), stationery (printing paper, paper clips, buttons, ballpoint pens, pencils, rulers), office furniture (desks, computer tables, office cabinets, chairs and armchairs), personal protective equipment (PPE: respirators, gauze masks, rubber and canvas gloves, protective glasses, helmets, helmets), etc.

Perspectives. In the future, it's necessary to deepen and expand research on the accounting of LVPI and LVNTA of enterprises in the direction of specification by forms

of ownership, organizational and legal forms, types of economic activity, taking into account the received foreign and Ukrainian experience on this issue, as well as research opportunities to significantly reduce costs for these types of material resources, primarily due to strengthening measures for their conservation, rational and multiple use.

Keywords: *business processes, construction, accounting problems, reporting, IFRS, economic control, low-value and perishable items (LVPI) and low-value non-current tangible assets (LVNTA), material and technical costs, directions for solving problems.*

Formulas: 0; **fig. 1;** **tabl. 1;** **bibl. 27.**

JEL classification: L74, M41, M42.

Вступ (постановка проблеми). На будівельних підприємствах є сотні видів та тисячі назв МШП і МНША, які потребують більш детального дослідження та значного зменшення витрат від покупця до виробничого споживання на конкретному об'єкті будівництва. Для кожного будівельного підприємства важливо не допустити втрат цих предметів і активів під час їх придбання, транспортування, приймання-передавання, зберігання, а також систематично контролювати рівень витрат на них, збільшувати тривалість їхнього використання та забезпечувати оптимальні обсяги виробничого споживання під час бізнес-процесів у будівництві. Це дає нам підстави стверджувати, що тема нашого дослідження актуальна та заслуговує на увагу.

Короткий огляд літератури. Проблеми обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних малоцінних активів досліджували С. Бублик, З. Задорожний, Г. Кесарчук, П. Куцик, Ю. Крот, І. Малярчук, О. Михальська, В. Пилявець, О. Пономаренко, С. Сажинець, Л. Церетелі, М. Шендригоренко, А. Штех, Р. Шумило та інші.

До основних проблем, що порушують зазначені вище й інші науковці, належать такі:

- категоріально-понятійної термінології: «малоцінні й швидкозношувані предмети», «малоцінні необоротні та матеріальні активи», «швидкозношувані предмети», «малоцінні предмети» і т. д.;

- нормативно-правового забезпечення обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів і його узгодженості на різних рівнях управління національною економікою;

- вартісної межі між дорогими, дешевими та малоцінними швидкозношуваними предметами, а також між останніми і малоцінними необоротними та матеріальними активами;

- принципів, методів і методики оцінювання цих предметів та активів у момент їх надходження на підприємство, внутрішньогосподарське переміщення, переоцінки, вибуття;

- малоцінних предметів у складі матеріальних і нематеріальних активів;

- визначення нормативних термінів служби малоцінних та швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів та проведення коригувальних записів у кореспонденції рахунків на суму фактичних відхилень від нормативних термінів служби згаданих тут предметів, активів;

– методів нарахування амортизації (в бухгалтерському обліку чотири методи: 50% на 50%, 100%, прямолінійний, виробничий, а в податковому два: 50% на 50%, 100%) залежно від їхнього призначення, групи, вартості, матеріальності, власності, виду економічної діяльності;

– відображення господарських операцій (фактів господарського життя) у відповідних формах первинних документів, облікових реєстрів, зовнішньої та внутрішньої звітності і природне прагнення зменшення їхньої кількості та кількості економічних показників без суттєвої втрати якості обліково-звітної інформації;

– формування окремих пунктів наказу про облікову політику підприємства у частині малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів та додатків (переліку груп і їхнього складу; аналітичних рахунків та субрахунків у робочому плані рахунків підприємства; місць зберігання; матеріально відповідальних осіб; графіків документообігу; форм первинних документів, облікових реєстрів, звітності; норм та нормативів і т. д.) до нього;

– зарубіжного та національного історичного досвіду ведення обліку необоротних і оборотних активів, у т. ч. з тими предметами та активами, які зараз досліджуються, тощо.

Мета статті – аналіз наукових статей, присвячених проблемам обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів у будівництві: проблеми, напрямки вирішення і вироблення власної думки та пропозицій авторів щодо вирішення цих проблем.

Методи. Під час дослідження цієї теми застосовані такі методи: монографічний – з метою вивчення літературних джерел з обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів у будівництві; нормативно-правового забезпечення – з метою характеристики генезису та нинішнього стану законодавства у сфері бухгалтерського обліку запасів та основних засобів підприємств; графічний – для встановлення взаємозв'язків між ними і МШП та МНМА на будівельних підприємствах України і т. д.

Виклад основного матеріалу. Дослідження проблем обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів розпочалось із ознайомлення з типовими планами рахунків бухгалтерського обліку минулих десятиріч (1959 р. [1], 1968 р. [2], 1985 р. [3], 1991 р. [4], 1999 р. [5]) та інструкцій до них у частині обліку таких предметів і активів. Йдеться лише про малоцінні та швидкозношувані предмети у складі запасів підприємств.

Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) спочатку були субрахунком у складі основних засобів, а згодом МШП перетворили у самостійний контрактивний рахунок.

Чинна практика ведення бухгалтерського обліку на підприємствах ще понад 80 років тому привела до потреби у нових рахунках «Малоцінні та швидкозношувані предмети» та «Знос малоцінних і швидкозношуваних предметів».

Класифікація матеріальних активів у бухгалтерському обліку, зображена на рис. 1, дає змогу зрозуміти взаємозв'язок та взаємодію малоцінних та швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів, усіх решту необоротних матеріальних активів, інших основних засобів.

Рис. 1. Класифікація матеріальних активів у бухгалтерському обліку [6]

Бублик С. стверджує, що «... з метою узгодження податкового та бухгалтерського обліку доцільно в обліковій політиці використовувати конкретну вартісну норму податкового обліку» [7]. Нині така вартісна норма податкового обліку не перевищує 20000 грн без податку на додану вартість.

З точки зору практикуючого бухгалтера, щодо матеріальних активів нерідко виникають проблеми їхньої ідентифікації. Якщо матеріальний актив не підходить під термін «основний засіб», то виникає логічне запитання: до якої групи цей матеріальний актив віднести – МШП, МНМА або просто до виробничих запасів.

З огляду на таку ситуацію, на нашу думку, бухгалтер має визначити декілька суттєвих критеріїв ідентифікації матеріальних активів (неосновних засобів) (табл. 1).

Таблиця 1

Критерії ідентифікації матеріальних активів (неосновних засобів)

Критерії	МШП	МНМА	Виробничий запас
1	2	3	4
Вартісна оцінка (може визначатись обліковою політикою)	Менше за 20000 грн.	Менше за 20000 грн.	Немає критерію вартості
Термін очікуваного використання	Менше року	Більше року	Менше року
Багаторазовість використання	Так	Так	Ні
Незмінність фізичної форми	Так	Так	Ні

продовження таблиці 1

Нарахування зносу	Можливість списання в пропорції 50% на 50%, або 100% списання	Можливість списання в пропорції 50 % на 50 %, або 100 % списання	Лише 100% списання

Джерело: розроблено авторами.

Між МШП і МНМА є багато спільностей і віднесення певного активу до тієї або іншої групи значною мірою залежить від змісту професійного судження бухгалтера.

Нині не маємо зрозумілих та однозначних рекомендацій щодо цього, тому бухгалтер змушений мати свою аргументовану думку щодо доцільності застосування на підприємстві варіанта обліку, тобто мати власне професійне судження щодо МШП і МНМА.

Від того, як бухгалтер буде тлумачити відповідні факти господарського життя, залежатимуть кількісні показники звітності, що описує фінансовий стан підприємства. У п. 125 «Подання фінансової звітності» МСБО 1 зазначено: «Суб'єкт господарювання повинен розкривати інформацію про зроблені ним припущення, що стосуються майбутнього, та інші основні джерела невизначеності оцінки на кінець звітного періоду, які становлять значний ризик спричинити суттєве коригування балансової вартості активів та зобов'язань у наступному фінансовому році» [8].

У практичній діяльності бухгалтера треба врівноважити якісні характеристики інформації про об'єкт для досягнення певного компромісу між принципами формування фінансової звітності. Зменшення ступеня невизначеності в бухгалтерському обліку досягається у тому разі, коли інформація відповідає вимогам корисності, достовірності і відкритості (прозорості). Перші дві вимоги регламентовані національними стандартами бухгалтерського обліку України, а остання є результатом аналітичної роботи фахівців та служить меті задоволення інформаційних потреб потенційних інвесторів.

МСБО 8 «Облікова політика, зміни в бухгалтерських оцінках та помилки» також не містить розшифрування поняття «професійне судження бухгалтера» [9], а п. 10 прямо вказує на те, що в разі відсутності конкретного МФБО (IFRS), що застосовується до операцій, подій або умов, керівництво має використовувати власне судження щодо розробки та застосування облікової політики з метою формування даних, що потрібні користувачам для ухвалення рішень, і є надійною основою для підготовки та складання фінансової звітності. Надійність полягає в тому, що: фінансова звітність достовірно відображає фінансовий стан, фінансові результати та рух грошових коштів підприємства; показує економічний зміст операцій, інших подій та умов, а не лише юридичну форму; вона нейтральна, консервативна і повна в усіх суттєвих значеннях.

Для більш чіткої та обґрунтованої ідентифікації матеріальних активів пропонуємо в українські національні стандарти запровадити визначення поняття «професійне судження бухгалтера».

Задорожний З.-М. В. довів, що «основною ознакою поділу активів на оборотні та необоротні має бути плановий період їх експлуатації. Він запропонував змінити назву синтетичного рахунка 22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети» на «Швидкозношувані предмети» та узагальнювати на ньому в розрізі субрахунків відповідно «дорогі», «дешеві» і «малоцінні» швидкозношувані предмети. Спецодяг, спецвзуття, інструменти, плановий період використання яких перевищує один рік, цей автор рекомендує відносити до необоротних активів та узагальнювати на рахунках 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи». Він також обґрунтував необхідність зменшення кількості первинних документів з обліку швидкозношуваних предметів; довів, що облік нематеріальних активів потрібно здійснювати не лише у складі необоротних активів на рахунку 12 «Нематеріальні активи», а й у складі оборотних на рахунку 29 «Оборотні нематеріальні активи»» [10, с. 115]. погоджуємось з пропозиціями З.-М. Задорожного, проте, на наш погляд, варто було б доповнити його думку щодо розмежування швидкозношуваних предметів за вартістю. Так, до групи «малоцінні» доцільно було б, наприклад, відносити предмети вартістю до 4000 грн (в еквіваленті ЄС приблизно до 100 євро), «дешеві» – від 4000 грн до 8000 грн (приблизно від 100 до 200 євро), а дорогі – від 8000 грн до 20000 грн (приблизно від 200 до 500 євро).

Тим більше, що В. С. Терещенко, А. І. Москаленко зазнають щодо пропозиції запровадити синтетичний рахунок «Дорогоцінні швидкозношувані предмети» так: «більш доцільно просто виключити слово «малоцінні» із назви рахунка 22 та перейменувати його на «Швидкозношувані предмети» (далі ШП). У робочому плані рахунків головні бухгалтери підприємств можуть відкривати до рахунка 22 два субрахунки: 221 «Малоцінні швидкозношувані предмети» та 222 «Дорогоцінні швидкозношувані предмети». Для розмежування таких МШП на мало- та дорогоцінні головному бухгалтеру підприємства доцільно в наказі «Про облікову політику» наводити вартісний критерій» [11].

Наказ «Про облікову політику підприємства», на нашу думку, є своєрідним бухгалтерським щитом, що захищає підприємство від великих економічних несподіванок, неоднозначних трактувань і необґрунтованих приводів для нарахування податковими й іншими органами контролю штрафів, пеней та неустойок. Тому в положеннях такого наказу має бути приділено достатньо уваги малоцінним і швидкозношуваним предметам, а для їхнього переліку в підприємстві загалом та його структурних підрозділах – відведено 2-3 додатки.

У державному секторі для узагальнення і нагромадження інформації бухгалтерського обліку про наявність та рух МШП застосовують нині застосовують два субрахунки синтетичного рахунка 22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети»: 221 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» та 222 «Малоцінні та швидкозношувані предмети спеціального призначення». До складу першого субрахунка вносять:

1. Знаряддя лову (трали, неводи, сіті тощо).
2. Пилки, сучкорізи, троси для сплаву.
3. Спеціальні інструменти та спеціальні пристосування для серійного і масового виробництва певних виробів або для виготовлення індивідуальних замовлень.
4. Предмети виробничого призначення; обладнання, що сприяє охороні праці, предмети технічного призначення, які не можуть бути віднесені до необоротних активів.

5. Господарський інвентар – предмети конторського та господарського облаштування, столовий, кухонний та інший господарський інвентар, предмети протипожежного призначення. 6. Інші предмети, термін корисної експлуатації яких, як очікується, не перевищує один рік, зокрема смарт-картки. До складу другого субрахунка відносять: малоцінні та швидкозношувані предмети спеціального призначення, що мають специфічне призначення і обмежене короткотермінове застосування в окремих галузях [12].

Вважаємо, в державному секторі облік наявності та руху МШП ведуть на належному рівні і там є, справді, передовий досвід ведення обліку в цій її ділянці, який заслуговує на поширення в інших видах економічної діяльності України.

Ми погоджуємось з думкою Г. С. Кесарчук, М. В. Машики про те, що «... доцільним було б введення окремого П(с)БО, де зазначалися б основні методологічні принципи формування в обліку інформації про малоцінні засоби, їх оцінка, визнання, класифікація, критерії віднесення, в тому числі вартісні, до того чи іншого виду активів з орієнтованим переліком предметів, при цьому, норми бухгалтерського і податкового обліку повинні бути максимально наближені. Єдиний шлях вирішення всіх раніше поставлених проблемних питань з обліку МШП – формування єдиної, цілісної методології обліку» [13, с. 227].

Наш погляд, в Україні можна вводити або окремих П(с)БО з обліку МШП, або Методичні рекомендації чи Положення з бухгалтерського обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів. Нижче викладено бачення цієї проблеми більш детально.

Найбільш повно й детально, на наш погляд, питання обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів було викладено у листі Міністерства СРСР «Положення з бухгалтерського обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів» від 18.10.1979 р. № 166. В цьому Положенні було шість розділів:

1). Загальні положення. 2). Облік надходження та зберігання на складі малоцінних і швидкозношуваних предметів. 3). Організація обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів в експлуатації. 4). Порядок погашення вартості малоцінних і швидкозношуваних предметів, що знаходяться в експлуатації. 5). Оформлення вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів, що прийшли в непридатність. 6). Облік малоцінних і швидкозношуваних предметів в бухгалтерії [14].

Вважаємо, що у чинних нормативно-правових актах України, МСБО і МСФЗ малоцінним і швидкозношуваним предметам приділено недостатньо уваги. Особливо це стосується «Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів» [15]. В цих рекомендаціях про малоцінні та швидкозношувані предмети йдеться лише мимохіть. На наш погляд, у «Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку запасів» треба було малоцінним і швидкозношуваним предметам виокремити цілий розділ, як це зроблено щодо тари (Розділ 6 «Особливості обліку тари»).

На практиці це призводить до того, що до цих предметів часто ставляться з певною легковажністю і недостатньо контролюють умови їхнього зберігання та збереження як на складах підприємств, так і у виробничих підрозділах. Внаслідок цього підприємства втрачають десятки, сотні тисяч гривень, а деколи й значно більше.

Для виправлення такої ситуації, варто було б в Україні розробити новітнє «Положення з бухгалтерського обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних та швидкозношуваних активів» уже на сучасній нормативно-правовій базі нашої держави. Це дасть змогу привернути увагу власників підприємств, провідних менеджерів, акціонерів до проблеми серйозного ставлення до згаданих вище активів та їхньої економії з метою мінімізації витрат і максимізації доходів, а також збільшення ринкової вартості підприємства.

П. Куцик, Р. Шумило висвітлили недоліки чинної методики обліку малоцінних необоротних та швидкозношуваних активів, що ґрунтується на спрощеному підході до обліку. Вони подали пропозиції щодо поліпшення порядку визнання, методики нарахування амортизації та порядку відображення активів у фінансовому обліку: виправити недоліки чинної методики обліку до швидкозношуваних предметів; здійснювати нарахування амортизації витрат на придбання таких предметів і відображати їх за залишковою вартістю; застосовувати різні методи нарахування амортизації для різних класифікаційних груп малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) залежно від характеру участі цих активів у господарському процесі, строків корисного використання і частоти заміни МНМА; списувати вартість пропорційно до певної бази розподілу є більш обґрунтованим та простішим у застосуванні; повернутись до практики обліку нарахованого зносу швидкозношуваних предметів на окремому контрактивному рахунку 223 «Знос швидкозношуваних предметів» тощо [16].

Більшість пропозицій П. Куцика і Р. Шумило, на наш погляд, заслуговують на увагу і запровадження у практичну діяльність облікових працівників та науковців, які працюють у сфері бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту, як такі, що мають раціональне зерно та сприяють суттєвому поліпшенню української національної системи обліку.

Ю. Крот зазначає, що з «2011 р. на підприємстві необхідно вести одночасно як бухгалтерський, так і податковий облік необоротних активів, у тому числі малоцінних необоротних матеріальних активів. У зв'язку з цим з метою зменшення обсягу облікових процедур постає питання гармонізації двох видів обліку, тобто вибору таких принципів, методів і процедур, які будуть однаковими як для бухгалтерського, так і для податкового обліку. З таким об'єктом обліку, як малоцінні необоротні матеріальні активи, доводиться стикатися кожному бухгалтерові. І хоча, на перший погляд, відображення операцій з МНМА не викликає особливих складнощів, але й тут є свої нюанси, які потрібно брати до уваги» [17, с. 24].

Вищевказаний науковець має рацію щодо того, що це лише, на перший погляд, відображення господарських операцій з малоцінними необоротними матеріальними активами не викликає особливих складнощів, а й нюанси щодо тріади «МШП – МНМА – основні засоби», що виникають навколо таких операцій створюють для бухгалтерів масу сумнівів та пересторог, які не сприяють позитивному мікроклімату в бухгалтерії.

І. І. Малярчук, З. М. Холод пропонують такі заходи, що сприятимуть узгодженню правил бухгалтерського і податкового обліку експлуатації та вибуття МНМА: «1) узгодження правила нарахування амортизації МНМА щодо вибору методів амортизації (у бухгалтерському обліку нарахування амортизації таких активів може здійснюватися

за одним з чотирьох методів, у податковому – дозволено застосовувати лише два методи); 2) застосування єдиного підходу до обліку безкоштовно одержаних МНМА, зокрема щодо нарахування їхньої амортизації; 3) визначення єдиних умов переоцінки (індексації) вартості МНА (у бухгалтерському обліку переоцінюють тільки ті об'єкти МНМА, амортизацію за якими нараховують із застосуванням прямолінійного та виробничого методів; податковій переоцінці МНМА не підлягають); 4) конкретизація та узгодження бухгалтерських і податкових правил продажу МНМА (вибуття МНМА через продаж у бухгалтерському обліку відображається як реалізація основних засобів, а в податковому – як продаж товарів); 5) узгодження правил обліку витрат на утримання, ремонт і поліпшення МНМА (в бухгалтерському обліку витрати на технічне обслуговування, ремонти та поліпшення МНМА відображаються за правилами, встановленими для основних засобів, і залежать від того, чи спрямовані такі заходи на підтримку об'єкта в робочому стані чи пов'язані з поліпшенням об'єкта; витрати на ремонт і поліпшення МНМА у податковому обліку в повній сумі включаються до податкових витрат)» [18, с. 17–18].

Таке узгодження правил бухгалтерського і податкового обліку експлуатації та вибуття МНМА, з нашої точки зору, однозначно заслуговує на практичне застосування та подальший розвиток.

О. Л. Михальська, Д. В. Шестопалов пропонують проводити вчасне документальне оформлення всіх операцій руху матеріальних цінностей, у т. ч. МШП; використовувати ліцензійне й актуальне програмне забезпечення; здійснювати сегментацію МШП за питомим обсягом витрат і впровадити щоквартальні та річні перевірки раціонального використання наявних ресурсів і пошуку резервів підприємства на основі такої сегментації; періодично затверджувати списки осіб, що нестимуть відповідальність за оцінку, збереження та вибуття відповідного окремого сегмента МШП [19, с. 39].

Усі перелічені вище заходи, на наш погляд, варті уваги з боку будівельних підприємств, як і будь-яких інших, зокрема: документування операцій, програмне забезпечення, сегментація МШП та список матеріально відповідальних осіб. До цього переліку заходів можна ще додати контроль за дотриманням норм використання різних видів і назв малоцінних та швидкозношуваних предметів, зокрема: спецодягу (костюми бавовняні, брезентові, гумові; комбінезони; ватні куртки і штани; гумові чоботи; сигнальні жилети), господарського інвентарю (відра, лопати, граблі, мітли, совки), інструментів (пилки, ножиці, молотки, лещата, пасатижі, ножові полотна, ключі, викрутки), канцелярських товарів (друкарський папір, скрепки, кнопки, кулькові ручки, олівці, лінійки), офісних меблів (письмові столи, комп'ютерні столи, офісні шафи, стільці та крісла), засобів індивідуального захисту (ЗІЗ: респіратори, марлеві маски, гумові і полотняні рукавиці, захисні окуляри, шоломи, каски) тощо.

В. М. Пилявець, О. Ю. Балазюк, І. М. Сисоєва вказують на те, що «щодо МШП в обліковій політиці, важливими є наступні моменти: визначення переліку об'єктів обліку МШП та їх структури і класифікації; визнання й первісна оцінка; оцінка споживання, руху та вибуття МШП; способів обліку – партійний, сортовий чи за залишками – сальдовий» [20, с. 60].

Погоджуємось з цими авторами і вважаємо, що українські науковці та практики з бухгалтерського обліку мали б дотримуватись вдалої конструкції (моделі),

запропонованої представниками Вінницької облікової наукової школи (В. М. Пилявець, О. Ю. Балазюк, І. М. Сисоєва).

О. Г. Пономаренко зазначає: «Головними проблемами облікової науки і практики щодо малоцінних активів є: прогалини нормативного регулювання обліку; неоднозначне визнання діапазону об'єктів обліку; різночитання положень бухгалтерського і податкового обліку; відображення одномоментного споживання малоцінних активів, що необґрунтовано знижує показники активів балансу; недосконала амортизаційна політика, що зумовлює відсутність джерела відновлення малоцінних активів» [21, с. 11].

Таке твердження цього науковця, на нашу думку, є реалістичним і до нього варто прислухатись як українським науковцям, так і практикам та намагатись поліпшити ситуацію.

О. Роева зазначає: «На різних підприємствах один і той же предмет може знаходитись в експлуатації протягом різних періодів і, як наслідок, може бути віднесеним до різних видів активів: оборотних чи необоротних. Тому, автором запропоновано наступне. Для визначення строку експлуатації малоцінних предметів необхідно створити комісію по визначенню строків корисного використання та скласти перелік малоцінних предметів, а також самостійно розробити та затвердити нову форму обліку операцій з наявності та руху малоцінних та швидкозношуваних предметів – відомості обліку видачі МШП, що дозволить спростити обліковий процес і допоможе запобігти порушенням щодо віднесення тих чи інших предметів до складу запасів або основних засобів» [22, с. 141].

О. Роева абсолютно має рацію щодо об'єктивної необхідності створення комісії з визначення строків корисного використання та складання переліку малоцінних предметів, адже лише компетентна комісія може точно визначити, куди і що відносити: до МШП, до МНМА чи до основних засобів.

Важливу науково-прикладну роботу виконали С. Й. Сажинець і В. Я. Ладнюк, створивши таблицю амортизаційної бази за групами необоротних активів промислового підприємства, «... під якою слід розуміти частину первісної або її повну вартість об'єкта необоротних активів, що підлягає розподілу (списанню) протягом терміну їх використання. Тобто такою базою може бути: первісна вартість об'єкта на дату початку нарахування амортизації; залишкова вартість на початок звітного року; амортизаційна вартість (вартість, яка амортизується), що встановлюється при зарахуванні об'єкта на баланс підприємства» [23, с. 332]. Ці науковці вважають, що для малоцінних необоротних матеріальних активів можна застосовувати такі методи амортизації: пряmlinійний, виробничий і авторський винахід цих науковців – спрощений метод (С. Й. Сажинець та В. Я. Ладнюк відносять методи: 50 % на 50 % та 100 %), а для тимчасових (нетитульних) споруд: пряmlinійний і виробничий [23, с. 333].

Таблиця амортизаційної бази за групами необоротних активів промислового підприємства, на наш погляд, буде зручною у користуванні для бухгалтерів і підприємців.

С. Й. Сажинець і В. Я. Трофимчук дають «... коротку характеристику методів амортизації, передбачених Податковим кодексом України та національними

стандартами бухгалтерського обліку, вказують на деякі їх відмінності та характеризують алгоритми розрахунків. Для кожного з передбачених методів амортизації необоротних активів запропоновано специфічні форми первинних облікових документів і наведено приклади їх заповнення» [24, с. 269].

Звертаємо увагу на те, що усі чотири «Відомості нарахування амортизації основних засобів» (прямолінійного методу, методу зменшення залишкової вартості, кумулятивного та виробничого методів), які розробили С. Й. Сажинець і В. Я. Трофимчук, оригінальні та зручні для практичного використання. Запровадження таких форм в облікову практику значно полегшить систему ведення обліку амортизації та життя бухгалтерам суб'єктів підприємницької діяльності в Україні, зокрема будівельних підприємств.

Л. Церетелі зазначає: «До вступу в силу Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» проблем з малоцінними і швидкозношуваними предметами не було. Питання було врегульоване пунктом 47 Положення про організацію бухгалтерського обліку в Україні (затверджений Постановою КМУ від 03.04.1993 № 250 (250-93-п)). ... Однак з 1 січня 2000 року багато що змінилось, в тому числі щодо МШП. Поняття МШП визначено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» згідно з яким малоцінні і швидкозношувані предмети використовуються протягом не більше одного року. Таким чином, для віднесення предметів до малоцінних використовується один критерій – термін їхньої служби. Предмети терміном служби понад рік до МШП, що обліковуються у складі запасів, не відносяться» [25].

З огляду на наведену вище цитату очевидний висновок, що, як і колись, проблему з малоцінними і швидкозношуваними предметами треба оперативно врегулювати за допомогою відповідного (відповідних) нормативно-правового (нормативно-правових) акта (актів) України з бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

М. Т. Шендригоренко зазначає, що «Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) – це матеріальні цінності, які й коштують недорого, й служать недовго. Але нині складно уявити підприємство, котре б не використовувало у своїй діяльності канцтовари, предмети конторського та господарського облаштування тощо. Малоцінні засоби праці можна поділити на дві групи: оборотні та необоротні. ... У п. 5 П(С)БО 7 визначено, що підприємства можуть установлювати вартісні ознаки предметів, що входять до складу МНМА. Отже, якщо у податковому обліку вартісні ознаки встановлено імперативно (тобто 6 тис. грн. згідно з пп. 14.1.138 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу), то для цілей бухгалтерського обліку підприємству надано право встановлювати такі вартісні ознаки на власний розсуд. При цьому вартісні ознаки предметів, що входять до складу МНМА, підприємство встановлює у наказі про облікову політику» [26, с. 186].

Формально вартісні ознаки предметів, що входять до складу МНМА, підприємство встановлює у наказі про облікову політику, але йому перешоджає положення Податкового кодексу України, де сформована вартісна позначка у 6 тис. грн.

Далі цей науковець стверджує: «Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів може нараховуватися у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50% його вартості, яка амортизується, та решта 50% вартості, яка амортизується, у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу)

внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта 100% його вартості. Як свідчить досвід практичної діяльності, частіше використовують останній метод амортизації і при цьому актив списують із балансу за непридатності його до використання у разі повного фізичного зносу, крадіжки тощо. МШП списуються на витрати в момент передачі в експлуатацію. Таким чином, методика перенесення вартості всіх малоцінних активів на витрати однакова, різниця лише у часі списання їх з балансу. Загалом віднесення предметів до МНМА або МШП впливає на трудомісткість обліку та собівартість продукції. За віднесення об'єктів до МШП підприємства мають значний вибір методів оцінки під час списання їхньої вартості на витрати, що дає змогу управляти собівартістю продукції та пояснює зацікавленість у віднесенні більшої кількості предметів до МШП» [26, с. 187].

Відповідно можемо зробити висновок: вимоги стандартів МСФЗ і П(с)БО щодо вартісного розмежування МНМА, МШП та ОЗ значно впливають на трудомісткість обліку та збільшують собівартість продукції підприємства.

А. А. Штех, Н. В. Харченко пропонують низку субрахунків до рахунка 22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети», зокрема субрахунки I порядку: 2201 «Спецнастка та спецінструмент», 2202 «Інструменти», 2203 «Господарський інвентар», 2204 «Спеціальний одяг», 2205 «Постільна білизна», 2206 «Матеріали для соціальних потреб», 2209 «МШП власного виробництва» [27, с. 65].

Автори з незрозумілих нам причин, залишили у резерві субрахунки I порядку: рахунок 2207 і рахунок 2208. Вважаємо, що це неправильно, адже додаткове запровадження у практику цих двох субрахунків поліпшило б якість аналітичного обліку на підприємстві та посилило б його ефективність у контексті економії витрат на МШП.

Ці науковці зауважують, що «аналітичний облік МШП ведеться за видами предметів по однорідних групах, установлених, виходячи з потреб підприємства. Тому для більшої деталізації та відповідності синтетичного та аналітичного обліку пропонуємо розширити робочий план рахунків у залежності від наявності матеріально відповідальних осіб (далі – МВО). Така деталізація робочого плану рахунків дасть змогу своєчасно і більш точно отримувати інформацію про наявність та рух МШП на підприємстві» [27, с. 65].

Ми погоджуємось з науковцями щодо матеріально відповідальних осіб, бо саме від них переважно залежить наскільки раціонально використовують і будуть використовувати у майбутньому МШП.

Вони також вважають за доцільне «створення додаткового реєстру оперативного (кількісного) обліку руху малоцінних і швидкозношуваних предметів, які перебувають в експлуатації. Цей реєстр має містити за кожним видом МШП таку інформацію: назва МШП; інформація про надходження МШП; інформація про передачу в експлуатацію МШП; інформація про припинення експлуатації МШП; інформація про вибуття МШП з підприємства; інформація про наявність МШП на підприємстві» [27, с. 65].

За умов цифровізації бухгалтерського обліку такий «Реєстр оперативного (кількісного) обліку руху малоцінних і швидкозношуваних предметів», які перебувають в експлуатації, можна цифровізувати та долучити до електронного документообігу будівельних підприємств і різних видів оперативної звітності.

Облікові записи до реєстру потрібно здійснювати на підставі первинних документів, що відображають господарську операцію з МШП з обов'язковим відображенням цих документів у реєстрі. Оскільки аналітичний облік МШП ведеться за видами предметів за однорідними групами, установленними відповідно до потреб підприємства, то з метою отримання більш оперативної інформації про наявність та рух актуальним було б запровадження «Картки складського обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів», в якій буде відображатись надходження, вибуття та залишок МШП. Така інформація дуже полегшить оперативний облік [27, с. 65–66].

Запровадження «Картки складського обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів», на наш погляд, повністю оправдане в умовах цифровізації бухгалтерського обліку і дасть змогу забезпечити для будівельних підприємств значний економічний ефект від удосконалення механізму надходження, зберігання, використання та списання малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Висновки і перспективи подальших розвідок. В низці положень Наказу підприємства «Про облікову політику підприємства» варто було би більше уваги приділити малоцінним і швидкозношуваним предметам, малоцінним необоротним матеріальним активам, а для їхнього переліку в підприємстві загалом та його структурних підрозділах – відвести 2-3 додатки. В Україні доцільно запровадити або окремий П(с)БО з обліку МШП і МНМА, або Методичні рекомендації чи Положення з бухгалтерського обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів. У «Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку запасів» малоцінним і швидкозношуваним предметам, малоцінним необоротним матеріальним активам треба було б присвятити цілий розділ, як це колись було зроблено стосовно тари («Особливості обліку тари»). На практиці до малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів часто ставляться з певною легковажністю і недостатньо контролюють умови їхнього зберігання та збереження як на складах підприємств, так і у виробничих підрозділах. Внаслідок цього підприємства втрачають десятки, сотні тисяч гривень, а деколи і значно більше. Нюанси, що виникають на практиці щодо господарських операцій навколо тріади «МШП – МНМА – основні засоби», створюють для бухгалтерів чимало сумнівів та пересторог, що не сприяють позитивному мікроклімату в бухгалтерії підприємства. Необхідно проводити вчасне документальне оформлення всіх операцій руху матеріальних цінностей та контроль за ними, у тому числі контроль за дотриманням норм використання різних видів і назв малоцінних та швидкозношуваних предметів, зокрема: спецодягу (костюми бавовняні, брезентові, гумові; комбінезони; ватні куртки і штани; гумові чоботи; сигнальні жилети), господарського інвентарю (відра, лопати, граблі, мітли, совки), інструментів (пилки, ножиці, молотки, лещата, пасатигі, ножові полотна, ключі, викрутки), канцелярських товарів (друкарський папір, скрепки, кнопки, кулькові ручки, олівці, лінійки), офісних меблів (письмові столи, комп'ютерні столи, офісні шафи, стільці та крісла), засобів індивідуального захисту (ЗІЗ: респіратори, марлеві маски, гумові і полотняні рукавиці, захисні окуляри, шоломи, каски) тощо.

У перспективі необхідно поглиблювати та розширювати дослідження з питань обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, малоцінних необоротних матеріальних активів підприємств у напрямку конкретизації за формами власності,

організаційно-правовими формами, видами економічної діяльності з урахуванням отриманого зарубіжного й українського досвіду щодо цього питання, а також дослідження можливостей суттєвого зменшення витрат на ці види матеріальних ресурсів, насамперед через посилення заходів щодо їх збереження, раціонального та багаторазового використання.

Література

1. О Плате счетов бухгалтерского учета производственно-хозяйственной деятельности предприятий, строек и хозяйственных организаций союзного, республиканского и местного подчинения. Письмо Министерства финансов СССР от 28 сентября 1959 г. № 295. URL: http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_5449.htm
2. О Плате счетов бухгалтерского учета производственно-хозяйственной деятельности предприятий, строек и хозяйственных организаций. Письмо Министерства финансов СССР от 30 мая 1968 г. № 130. URL: <http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=ESU&n=9493#HqitelSf8lkR6HMH>
3. Об утверждении Плана счетов бухгалтерского учета производственно-хозяйственной деятельности объединений, предприятий и организаций. Письмо Министерства финансов СССР от 25 марта 1985 г. № 40. URL: http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_12620.htm
4. Об утверждении Плана счетов бухгалтерского учета финансово-хозяйственной деятельности предприятий и Инструкции по его применению. Утверждено приказом Министерства финансов СССР от 1 ноября 1991 г. № 56. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MF91006>
5. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Зареєстровано в Міністерством юстиції України 30 жовтня 2014 р. 21 грудня 1999 р. за № 892/4185, поточна редакція – Редакція від 18.03.2014, підстава – z0341-14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>
6. Малоцінка буває різною, або МШП і МНМА. Податки&бухоблік. № 61. Липень 2018. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/july/issue-61/article-38256.html>
7. Бублик С. Я. Особливості визнання та обліку малоцінних необоротних матеріальних активів. Облік і фінанси АПК. 2007. № 11–12. С. 15–17. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/osoblivosti-viznannya-ta-obliku-malocinnih-neoborotnih-materialnih-aktiviv.html>
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) «Подання фінансової звітності». Документ 929_013, поточна редакція – Редакція від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text
9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8) «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». Документ 929_020, поточна редакція – Редакція від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020#Text
10. Задорожний З. Проблемні питання якості інформації бухгалтерського і управлінського обліку малоцінних активів. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2018. № 1. С. 115–124.

11. Терещенко В. С., Москаленко А. І. Сутнісний аналіз швидкозношуваних предметів як основа удосконалення методики їх бухгалтерського обліку. URL: http://www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76360.doc.htm
12. Особливості обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. 04.12.2015 р. URL: <https://balance.ua/news/archive/osobennosti-ucheta-malocennyh-i-bystroiznashivauschih-sya-predmetov>
13. Кесарчук Г. С., Машика М. В. Облік МШП: актуальні проблеми та шляхи вдосконалення. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Економіка. 2014. Вип. 1. С. 223–227. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2014_1_45
14. Положение по бухгалтерскому учету малоценных и быстроизнашивающихся предметов. Письмо Министерства финансов СССР от 18 октября 1979 г. № 166, поточна редакція – Прийняття від 18.10.1979. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0166400-79#Text>
15. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2, поточна редакція – Редакція від 14.01.2020 р., підстава – v0006201-20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>
16. Куцик П., Шумило Р. Облік малоцінних необоротних та швидкозношуваних активів: методичний аспект. Бухгалтерський облік і аудит. 2012. № 1. С. 18–21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2012_1_4
17. Крот Ю. Облік малоцінних необоротних матеріальних активів із урахуванням норм Податкового кодексу. Бухгалтерський облік і аудит. 2011. № 9. С. 21–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2011_9_5
18. Малярчук І. І., Холод З. М. Основні аспекти фінансового та податкового обліку малоцінних необоротних матеріальних активів. Наукові записки [Української академії друкарства]. Серія: Економічні науки. 2015. № 1. С. 12–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzec_2015_1_4
19. Михальська О. Л., Шестопапов Д. В. Основні аспекти, особливості та напрямки вдосконалення обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. Економіка. Фінанси. Право. 2017. № 4 (1). С. 36–40. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/esfirg_2017_4\(1\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/esfirg_2017_4(1)_11)
20. Пилявець В. М., Балазюк О. Ю., Сисоєва І. М. Актуальні питання нормативно-правового регулювання обліку та оподаткування МШП на вітчизняних підприємствах. Інтелект XXI. 2019. № 1. С. 56–61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2019_1_13
21. Пономаренко О. Г. Малоцінні активи: наукова дискусія та практика обліку. Агросвіт. 2019. № 5. С. 11–17. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=2826&i=1>
22. Роева О. Проблемні питання визнання, обліку та оподаткування малоцінних та швидкозношуваних предметів. Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. 2016. № 5. С. 132–143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2016_5_14
23. Сажинець С. Й., Ладнюк В. Я. Формування амортизаційної вартості необоротних активів промислового підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2015. Вип. 25.1. С. 331–338. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2015_25

-
24. Сажинець С. Й., Трофимчук В. Я. Документальне забезпечення обліку амортизації необоротних активів підприємства. Бізнес Інформ. 2013. № 7. С. 269–276. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_7_49
 25. Церетели Л. Проблемы учета малоценки. Ориентир. 2001. № 03/04. URL: <https://www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=63302&menu=84065>
 26. Шендригоренко М. Т. Актуальні питання обліку та аудиту малоцінних оборотних і необоротних матеріальних активів. Бізнес-навігатор. 2018. Вип. 4. С. 185–188. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2018_4_43
 27. Штех А. А., Харченко Н. В. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 2. С. 64–68.

References

1. О Plane schetov bukhhaltenskogo ucheta proyzvodstvenno-khoziaistvennoi deiatelnosti predpriyatiy, stroek y khoziaistvennykh orhanyzatsyi soiuznoho, respublikanskogo y mestnoho podchyneniya. Pismo Mynysterstva fynansov SSSR ot 28 sentiabria 1959 h. № 295 (1959) [On the Chart of Accounts for the Production and Economic Activities of Enterprises, Construction Sites and Economic Organizations of Union, Republican and Local Subordination. Letter of the Ministry of Finance of the USSR dated September 28, 1959 No. 295]. Retrieved from: http://www.libussr.ru/doc_ussr/usr_5449.htm [in Russian].
2. О Plane schetov bukhhaltenskogo ucheta proyzvodstvenno-khoziaistvennoi deiatelnosti predpriyatiy, stroek y khoziaistvennykh orhanyzatsyi. Pismo Mynysterstva fynansov SSSR ot 30 maia 1968 h. № 130 (1968) [On the Chart of Accounts of Accounting for the Production and Economic Activities of Enterprises, Construction Sites and Economic Organizations. Letter of the Ministry of Finance of the USSR dated May 30, 1968 No. 130]. Retrieved from: <http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=ESU&n=9493#HqitelSf8lkR6HMH> [in Russian].
3. Ob utverzhenyy Plana schetov bukhhaltenskogo ucheta proyzvodstvenno-khoziaistvennoi deiatelnosti obyedyneni, predpriyatiy y orhanyzatsyi. Pismo Mynysterstva fynansov SSSR ot 25 marta 1985 h. № 40 (1985) [On approval of the Chart of Accounts for the production and economic activities of associations, enterprises and organizations. Letter of the Ministry of Finance of the USSR dated March 25, 1985 No. 40]. Retrieved from: http://www.libussr.ru/doc_ussr/usr_12620.htm [in Russian].
4. Ob utverzhenyy Plana schetov bukhhaltenskogo ucheta fynansovo-khoziaistvennoi deiatelnosti predpriyatiy y Ynstruktsyy po eho prymereniyu. Utverzhdено prykazom Mynysterstva fynansov SSSR ot 1 noiabria 1991 h. № 56 (1991) [On approval of the Chart of Accounts for accounting of financial and economic activities of enterprises and Instructions for its application. Approved by order of the Ministry of Finance of the USSR dated November 1, 1991 No. 56]. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/MF91006> [in Russian].

5. Pro zatverdzhennia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku ta Instruktсии pro yoho zastosuvannia. Zatverdzheno nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.11.1999 r. № 291. Zareiestrovano v Ministerstvom yustytсии Ukrainy 30 zhovtnia 2014 r. 21 hrudnia 1999 r. za № 892/4185, potochna redaktsiia - Redaktsiia vid 18.03.2014, pidstava - z0341-14 (1991) [About the approval of the Accounting Plan and the Instructions about the accounting. Approved by order of the Ministry of Finance of Ukraine dated November 30, 1999. No. 291. Registered with the Ministry of Justice of Ukraine on 30 July 2014. December 21, 1999 No. 892/4185, current edition - Edition dated March 18, 2014, dated z0341-14]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> [in Russian].
6. Malotsinka buvae riznoi, abo MShP i MNMA (2018). [The low price can be different, or SME and MNMA]. Podatky&bukhoblik – Taxes & accounting, 61. Retrieved from: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/july/issue-61/article-38256.html>
7. Bublyk, S. Ya. (2007). Osoblyvosti vyznannia ta obliku malotsinnykh neoborotnykh materialnykh aktyviv [Peculiarities of recognition and accounting of low-value non-current tangible assets]. *Oblik i finansy APK – Accounting and finance of agriculture*, № 11-12, 15-17. Retrieved from: <http://magazine.faaf.org.ua/osoblyvosti-viznannya-ta-obliku-malocinnih-neoborotnih-materialnih-aktiviv.html> [in Ukrainian].
8. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 1 (MSBO 1) «Podannia finansovoi zvitnosti» (2012). Dokument 929_013, potochna redaktsiia – Redaktsiia vid 01.01.2012 [International Accounting Standard 1 (IAS 1) “Presentation of Financial Statements”. Document 929_013, current edition – Edition dated 01.01.2012]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text
9. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 8 (MSBO 8) «Oblikovi polityky, zminy v oblikovykh otsinkakh ta pomylyky» (2012). Dokument 929_020, potochna redaktsiia – Redaktsiia vid 01.01.2012 [International Accounting Standard 8 (IAS 8) “Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors”. Document 929_020, current edition – Edition dated 01.01.2012.]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020#Text
10. Zadorozhnyi, Z. (2018). Problemni pytannia yakosti informatsii bukhhalterskoho i upravlinskoho obliku malotsinnykh aktyviv [Problematic issues of the quality of information in accounting and management accounting of low-value assets]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Herald of the Ternopil National Economic University*, № 1, 115-124 [in Ukrainian].
11. Tereshchenko, V. S., Moskalenko, A. I. (2010). Sutnisnyi analiz shvydkoznoshuvanykh predmetiv yak osnova udoskonalennia metodyky yikh bukhhalterskoho obliku [Substantial analysis of perishable items as a basis for improving the methodology of their accounting]. Retrieved from: http://www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76360.doc.htm [in Ukrainian].
12. Osoblyvosti obliku malotsinnykh ta shvydkoznoshuvanykh predmetiv. 04.12.2015 r. (2015) [Peculiarities of accounting for low-value and perishable items. 04.12.2015]. Retrieved from: <https://balance.ua/news/archive/osobennosti-ucheta-malocennyh-i-bystroiznashivauschih-sya-predmetov> [in Ukrainian].

-
13. Kesarchuk, H. S., Mashyka, M. V. (2014). Oblik MShP: aktualni problemy ta shliakhy vdoskonalennia [Accounting of SMEs: current problems and ways of improvement]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Ser. : Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Ser.: Economy*, 1, 223-227. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2014_1_45 [in Ukrainian].
 14. Polozhenye po bukhhalterskomu uchetu malotsennykh y bystroyznashyvaiushchykh predmetov. Pysmo Mynysterstva finansov SSSR ot 18 oktiabria 1979 h. № 166, potochna redaktsiia – Pryiniattia vid 18.10.1979 (1979) [Regulations on the accounting of low-value and perishable items. Letter of the Ministry of Finance of the USSR dated October 18, 1979 No. 166, current edition - Adoption dated October 18, 1979]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0166400-79#Text> [in Russian].
 15. Metodychni rekomendatsii z bukhhalterskoho obliku zapasiv. Zatverdzheno nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 10.01.2007 r. № 2, potochna redaktsiia – Redaktsiia vid 14.01.2020 r., pidstava - v0006201-20 (2007) [Methodological recommendations for inventory accounting. Approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine dated January 10, 2007 No. 2, current edition - Edition dated January 14, 2020, basis - v0006201-20]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> [in Ukrainian].
 16. Kutsyk, P., Shumylo, R. (2012). Oblik malotsinnykh neoborotnykh ta shvydkoznoshuvanykh aktyviv: metodychnyi aspekt [Accounting of low-value fixed and perishable assets: methodical aspect]. *Bukhhalterskyi oblik i audit – Accounting and auditing*, № 1, 18-21. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2012_1_4 [in Ukrainian].
 17. Krot, Yu. (2011). Oblik malotsinnykh neoborotnykh materialnykh aktyviv iz urakhuvanniam norm Podatkovoho kodeksu [Accounting of low-value non-current material assets taking into account the norms of the Tax Code]. *Bukhhalterskyi oblik i audit – Accounting and auditing*, № 9, 21-24. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2011_9_5 [in Ukrainian].
 18. Maliarchuk, I. I., Kholod, Z. M. (2015). Osnovni aspekty finansovoho ta podatkovoho obliku malotsinnykh neoborotnykh materialnykh aktyviv [Basic aspects of financial and tax accounting of low-value non-current tangible assets]. *Naukovi zapysky [Ukrainskoi akademii drukarstva]. Serii: Ekonomichni nauky – Scientific notes [of the Ukrainian Academy of Printing]. Series: Economic Sciences*, № 1, 12-19. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzec_2015_1_4 [in Ukrainian].
 19. Mykhalska, O. L., Shestopalov, D. V. (2017). Osnovni aspekty, osoblyvosti ta napriamky vdoskonalennia obliku malotsinnykh ta shvydkoznoshuvanykh predmetiv [The main aspects, features and directions for improving the accounting of low-value and perishable items]. *Ekonomika. Finansy. Pravo – Economy. Finances. Right*, № 4 (1), 36-40. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2017_4\(1\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2017_4(1)_11) [in Ukrainian].
 20. Pyliavets, V. M., Balaziuk, O. Yu., Sysoieva, I. M. (2019). Aktualni pytannia normatyvno-pravovoho rehuliuвання obliku ta opodatkuвання MShP na vitchyznianskykh pidpriemstvakh [Actual issues of regulatory and legal regulation of

- accounting and taxation of SMEs at domestic enterprises]. *Intelekt XXI – Intelligence XXI*, № 1, 56-61. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2019_1_13 [in Ukrainian].
21. Ponomarenko, O. H. (2019). Malotsinni aktyvy: naukova dyskusiia ta praktyka obliku [Low-value assets: scientific discussion and accounting practice]. *Ahrosvit – Agroworld*, № 5, 11-17. Retrieved from: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=2826&i=1> [in Ukrainian].
 22. Roieva, O. (2016). Problemni pytannia vyznannia, obliku ta opodatkuvannia malotsinnykh ta shvydkoznoshuvanykh predmetiv [Problematic issues of recognition, accounting and taxation of low-value and perishable items]. *Naukovyi visnyk [Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu] – Scientific Bulletin [Odesa National Economic University]*, № 5, 132-143. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2016_5_14 [in Ukrainian].
 23. Sazhynets, S. Y., Ladniuk, V. Ya. (2015). Formuvannia amortyzatsiinoi vartosti neoborotnykh aktyviv promyslovoho pidpriemstva [Formation of amortization value of non-current assets of an industrial enterprise]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*, 25.1, 331-338. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2015_25 [in Ukrainian].
 24. Sazhynets, S. Y., Trofymchuk, V. Ya. (2013). Dokumentalne zabezpechennia obliku amortyzatsii neoborotnykh aktyviv pidpriemstva [Documentation of accounting for depreciation of non-current assets of the enterprise]. *Biznes Inform – Business Inform*, № 7, 269-276. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_7_49 [in Ukrainian].
 25. Tseretely, L. (2001). Problemy ucheta malotsenky [Problems of accounting for low prices]. *Oryentyr – Reference point*, № 03/04. Retrieved from: <https://www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=63302&menu=84065> [in Russian].
 26. Shendryhorenko, M. T. (2018). Aktualni pytannia obliku ta audytu malotsinnykh oborotnykh i neoborotnykh materialnykh aktyviv [Actual issues of accounting and auditing of low-value current and non-current material assets]. *Biznes-navihator – Business navigator*, 4, 185-188. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2018_4_43 [in Ukrainian].
 27. Shtekh, A. A., Kharchenko, N. V. (2018). Shliakhy udoskonalennia bukhholderskoho obliku malotsinnykh ta shvydkoznoshuvanykh predmetiv [Ways to improve the accounting of low-value and perishable items]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, № 2, 64-68 [in Ukrainian].

Статтю отримано 12 серпня 2022 р.
Article received August 12, 2022.